

Част 2: Кръгови бизнес модели и практики

Sanna-Mari Renfors

Съдържание

Целта на тази сесия е да разгледа характеристиките на кръговите бизнес модели и практики в туризма, както и да повиши разбирането за това как една компания може да започне своя път към кръгова трансформация.

Ключови думи: кръгов бизнес модел, кръгови практики, кръгова трансформация

Бизнес модел: Как компанията генерира приходи?

- Бизнес моделът представлява **идеята как даден бизнес ще генерира приходи и ще постигне рентабилност** – накратко, това е начинът, по който бизнесът функционира.
- За да се осъществи преходът към кръгова икономика, е необходимо внедряване на иновации в бизнес моделите и разработване на кръгов бизнес модел.
- Тези бизнес модели подпомагат прехода към по-ефективна и кръгова икономика, като **променят начина, по който продуктите и материалите се движат в икономическата система**. По този начин те имат потенциала да намалят екологичния натиск, произтичащ от настоящите модели на производство и потребление.

Кръгови бизнес модели: интегриране на принципите на кръговата икономика в основата на бизнеса

- **1. Продукт като услуга**
  - Предлагане на достъп до продукти или преживявания вместо притежание.
    - **Услуги за наем на велосипеди или оборудване** вместо туристите да носят или купуват нови вещи.
    - **Обзавеждането и оборудването за настаняване** се предоставят под наем вместо да се притежават, което насърчава повторната употреба.
- **2. Споделени платформи**
  - Насърчаване на споделеното използване на недостатъчно използвани ресурси.
    - **Споделен транспорт** (напр. съвместно пътуване или общи шатъл услуги).
    - **Съвместни форми на настаняване** като домашен престой (homestay) или общи жилищни пространства.
    - Платформи, които позволяват на **туристически гидове да споделят оборудване или работни пространства**.
- **3. Възстановяване на ресурси**
  - Възстановяване и повторно използване на отпадъци или странични продукти.
    - **Хранителните отпадъци** от ресторанти и хотели се превръщат в компост или енергия.
    - **Използваното олио** се събира и преработва в биодизел.
    - Системи за повторно използване на „сива“ вода за напояване или почистване в местата за настаняване.
- **4. Удължаване жизнения цикъл на продуктите**
  - Удължаване живота на продуктите чрез ремонт, обновяване или препродажба.
    - Ремонт и повторна употреба на **мебели, текстил или уреди** в хотелите.
    - **Предлагане или продажба** на оборудване втора употреба (напр. туристическо, водолазно или ски оборудване).
    - **Туроператорите** поддържат и използват повторно своето оборудване, вместо да го подменят често.

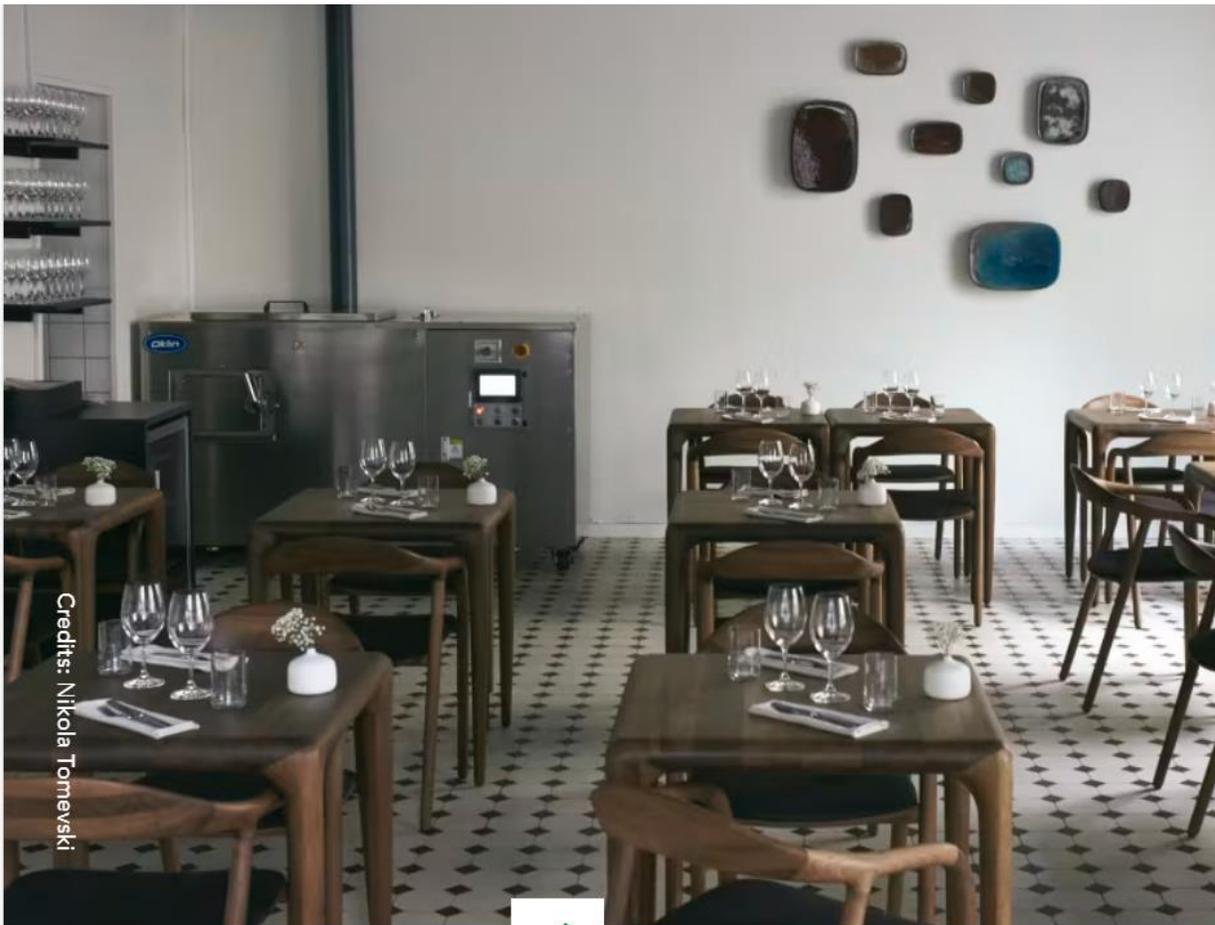

WORLD'S MOST ADVANCED BOAT CLUB

With a monthly subscription you'll get access to a new, fully equipped, smart fleet of motorboats without the hassle of ownership. Reservations and access to harbor and boats through the Skipperi app

Използвайки най-съвременните технологии, ние очертахме път към това лодките да станат по-достъпни, по-изгодни и – най-важното – по-приятни за всеки.

Credits: Nikola Tomovski

Restaurant

Share

Save

Restaurant Nolla

€ From 10 €

Nolla – a restaurant where great food goes hand in hand with sustainability. Nolla is one of the first zero waste restaurants in the world. The restaurant was born out of the idea to offer great food without compromising sustainability.

At Nolla guests are offered creative dishes guided by the best local and organic seasonal ingredients. Nolla's drink list is focused on quality wines from small producers as well as craft beers.

Nolla елиминира напълно отпадъците от своите процеси: в ресторанта няма кош за боклук, остатъците се компостират, а полученият тор се връща обратно на фермерите.

Кръгови практики: какво да правим и как да го правим?

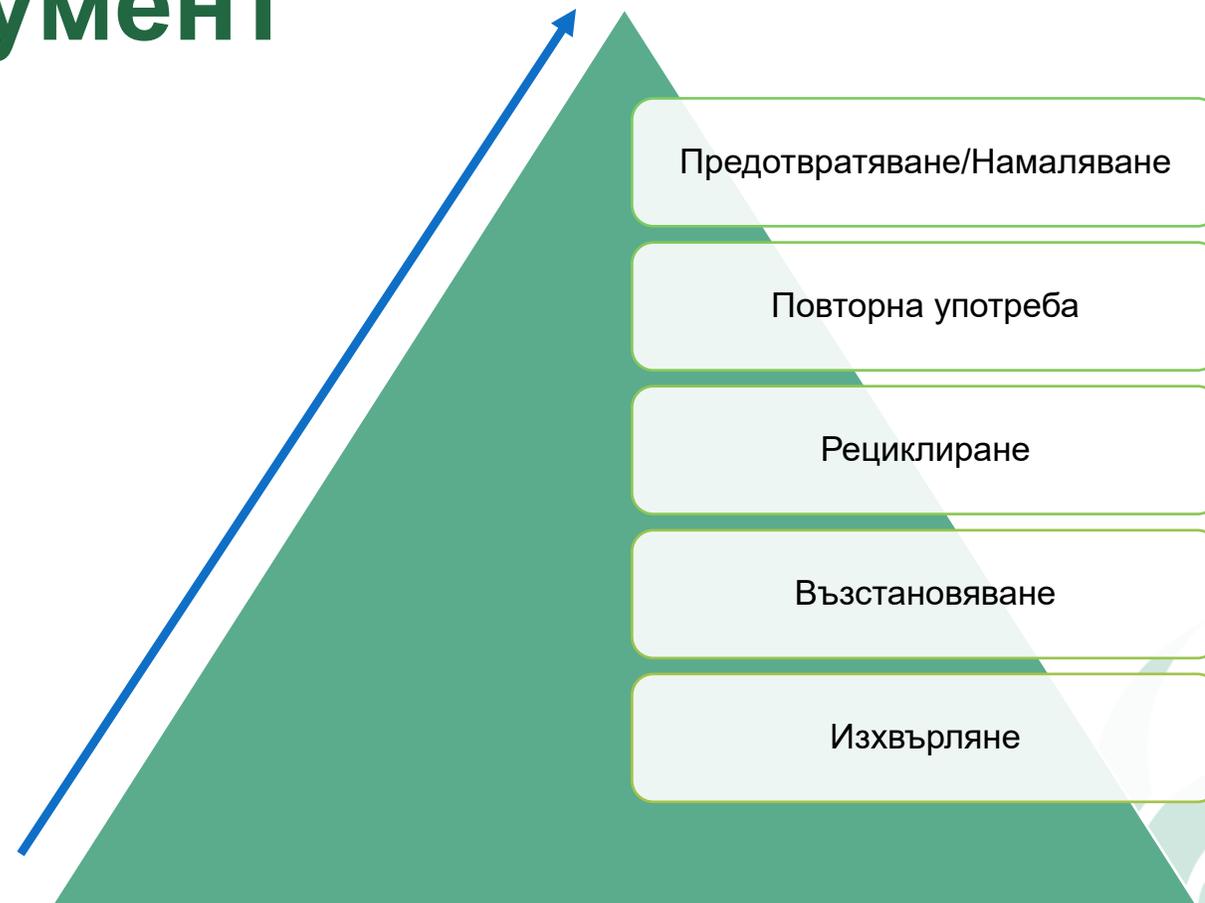
- **Кръгова практика** означава действие или метод, който е в съответствие с принципите на кръговата икономика – при който ресурсите се използват по начин, който минимизира отпадъците, максимизира повторната употреба и насърчава устойчивостта.
- Чрез тези практики **използването на ресурсите в компанията се оптимизира**, а отпадъците се свеждат до минимум.
- Съществуват различни инструменти, които подпомагат компанията при интегрирането на кръгови практики в техните дейности.

Йерархия на отпадъците като инструмент

Предотвратявайте възникването на отпадъци още в самото начало, за да постигнете по-голям ефект – вместо да се фокусирате върху намаляването им, след като вече са създадени!

Йерархията служи като ориентир за компаниите при вземане на решения, свързани с предотвратяване и управление на отпадъците.

- Какъв е най-желаният ефект, който вашата компания иска да постигне?

R-стратегииите като инструмент

- **R-стратегията** е полезен инструмент за разбиране на **различните етапи в използването на ресурсите и управлението на отпадъците** в рамките на кръговата икономика.
- Те представляват йерархия от действия за по-устойчиво и кръгово управление на материалите и продуктите. Този подход **подпомага компаниите при определянето на най-подходящите кръгови цели и практики за тяхното постигане.**
- Трите основни „R“ са следните:
  - **Намали:** Намали количеството отпадъци и ги създавай в по-малка степен!
  - **Повторно използвай:** Намери нови начини да използваш предмети и им дай втори живот, вместо да ги изхвърляш.
  - **Рециклирай:** Превърни нещо старо и неизползваемо в ново и полезно, като така избегнеш използването на нови суровини

Откажи

Замести

Използвай с
нова функция/
Ремонтирай

Преработи
дизайна

Намали

Рециклирай

Пренасочи

Повторно
използвай

Възстанови/
Регенерирай

Пътят към кръговата трансформация

1. Компанията **идентифицира** своите текущи екологични предизвикателства и **възможности**. Помислете и върху това **какъв ефект** желаете вашата организация да има върху околната среда.
2. **Избират се подходящи области за подобрене или теми, върху които компанията иска да се концентрира**. Какво означава кръгов подход за вашия бизнес – намаляване на отпадъците, повторна употреба на материали, закупуване на рециклирано съдържание или наем вместо притежание?
3. Поставят се **ясни цели** и се определят **ключови показатели (KPI)** за всяка избрана област за подобрене. Измерва се **текущото състояние** и се **задават конкретни измерими цели** (например намаляване на отпадъците в килограми).
4. **Избират се и се прилагат подходящи кръгови практики и действия** за постигане на целите.
5. **Наблюдавайте, отчитайте и непрекъснато подобрявайте резултатите.**

Не забравяйте да споделяте постигнатото!

- In the tourism industry, the production and consumption of services cannot be separated, because the customers themselves are involved in the service process.
- В туристическата индустрия производството и потреблението на услуги не могат да бъдат разделени, тъй като самите клиенти участват пряко в процеса на предоставяне на услугата.
- Поради това **клиентите заемат ключова роля като двигатели на кръговата икономика** и чрез своите избори могат да повлияят на прехода на сектора към по-устойчив и кръгов модел.
- От съществено значение е да се повишава информираността на клиентите относно кръговата икономика, като те бъдат запознати с дейностите на компанията в тази посока.

Co-funded by
the European Union

Проектът е финансиран от Програма „Единен пазар“ на Европейския съюз по силата на споразумение за безвъзмездна помощ № 101181590

How to increase customer awareness of circular economy?

- **Show your journey:** Share what you're doing now and what you plan to improve.
- **Use storytelling:** Tell the “life story” of reused or upcycled items, explain how products are part of a circular system
- **Create engaging signage or displays** (e.g., yesterday the food waste per guest was 100 grams – can we make it less today?)
- **Promote your circular efforts:** Post about your circular initiatives on social media and your website, write blog post or make short videos on how you apply circular principles
- **Gamify behavior and reward guests** of their circular behavior (e.g., children get an ice cream in a holiday resort if they do not leave any plate waste)
- **Share facts** about the benefits of circular tourism.

Обобщение

- Една туристическа компания може да приеме кръгов бизнес модел (например ресторант с нулеви отпадъци) или да допринесе за кръговата икономика, като интегрира кръгови практики в своите дейности.
  - Основната идея е да се оптимизира използването на ресурсите и да се предотвратят или минимизират отпадъците в рамките на организацията.
- Компанията може да започне своя път към кръгова трансформация, като определи основните области за подобрене и избере подходящи кръгови практики, които да внедри в ежедневноната си работа.
- Също така е важно да се поддържа активна комуникация с персонала, клиентите и останалите заинтересовани страни относно усилията за намаляване на екологичното въздействие и подобряване на устойчивостта.

ДЕЙНОСТИ

Размисъл: Разработете своите кръгови практики

Целта е да се идентифицира и очертае реалистична инициатива за кръгова икономика, която да съответства на настоящия бизнес модел, дейности или верига на доставки на компанията.

Изберете подходяща област за подобрене във вашата компания.

Изберете 1–2 кръгови стратегии (R-стратегии).

Обяснете как вашата компания би могла да ги приложи на практика.

ИЗТОЧНИЦИ

- Einarsson S. & F. Sorin (2020). Circular Economy in travel and tourism: A conceptual framework for a sustainable, resilient and future proof industry transition. CE360 Alliance.
- Kirchherr, J., Reike, D. & Hekkert, M. (2017). Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions”, Resources, Conservation and Recycling, 127, 221–232.
- Kurtagic (2018). Circular economy in tourism in South East Europe.
- Sheldon, P. J. (2022). The coming-of-age of tourism: embracing new economic models”. Journal of Tourism Futures, 8, 2, 200–207.
- World Economic Forum. (2022). 5 circular economy business models that offer a competitive advantage.

INSPIRES
RESILIENT TOURISM

*Stay
tuned!*

inspires-tourism.eu

linkedin.com/company/inspires/

facebook.com/INSPIRES-TOURISM

Co-funded by
the European Union

Проектът е финансиран от Програма „Единен пазар“ на Европейския съюз по силата на споразумение за безвъзмездна помощ № 1011815

